

**Likumprojekta “Grozījumi Latvijas Republikas Zemessardzes likumā”
sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojums (anotācija)**

Tiesību akta projekta anotācijas kopsavilkums	
Mērķis, risinājums un projekta spēkā stāšanās laiks	<p>Ar likumprojektu “Grozījumi Latvijas Republikas Zemessardzes likumā” (turpmāk – Likumprojekts) paredzēts papildināt un precizēt Latvijas Republikas Zemessardzes likuma 3. un 6.pantā ietverto regulējumu, nosakot:</p> <p>1) ka Zemessardzes uzdevums ir sniegt atbalstu Informācijas tehnoloģiju drošības incidentu novēršanas institūcijām;</p> <p>2) ka darba devējs pēc savas izvēles var izmaksāt darbiniekam atlīdzību (darba samaksu vai vidējo izpeļņu), kurš iepriekš par to paziņojot darba devējam, neveic darbu sakarā ar zemessarga apmācību.</p> <p>Likumprojekta mērķis ir Latvijas Republikas Zemessardzes likumā skaidri noteikt, ka darba devējs darbinieku, kurš darba dienās tiek iesaistīts zemessargu apmācībā, atbrīvo no darba pienākumu veikšanas attaisnojoša iemesla dēļ, kas ir noteikts Darba likuma 74.pantā, jo šis gadījums ir raksturojams kā darbinieka darbības visas sabiedrības interesēs, proti, šajā gadījumā valsts aizsardzības interesēs. Tāpat šie grozījumi paredz iespēju darba devējam savu finansiālo iespēju un brīvas izvēles, kā arī iekšējās pārliecības ietvaros darbiniekam, kurš neveic darbu sakarā ar zemessarga apmācību, izmaksāt atlīdzību.</p> <p>Likumprojekta spēkā stāšanās paredzēta normatīvajos aktos noteiktajā vispārējā kārtībā, neparedzot konkrētu spēkā stāšanās datumu.</p>

I. Tiesību akta projekta izstrādes nepieciešamība	
1.	<p>Pamatojums</p> <p>1) Aizsardzības ministrijas iniciatīvas ietvaros Likumprojektā ietverts grozījums Latvijas Republikas Zemessardzes likuma 3.panta 9.punktā, lai veicinātu Informācijas tehnoloģiju drošības likuma 1.panta pirmajā</p>

		<p>daļā norādītā mērķa sasniegšanu, proti, uzlabotu informācijas tehnoloģiju drošību;</p> <p>2) Ministru kabineta 2017.gada 19.decembra protokollēmuma Nr.63 63.§ (TA-1511) "Informatīvais ziņojums "Par valdības rīcības plāna 2016.gadam 77.punkta "Izstrādāt priekšlikumus ekonomiskajiem stimuliem uzņēmējiem, lai motivētu viņu darbinieku regulāru piedalīšanos Zemessardzes mācībās" izpildes organizēšanu"" (turpmāk – Ministru kabineta 2017.gada 19.decembra protokollēmums) 2. punkts paredz Aizsardzības ministrijai līdz 2018.gada 1.martam sagatavot nepieciešamos grozījumus Militārā dienesta likumā, Latvijas Republikas Zemessardzes likumā, Darba likumā un Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likumā, lai darba devējiem nodrošinātu iespēju piešķirt uz militāro mācību laiku apmaksātu mācību atvaļinājumu vai papildus atvaļinājumu rezerves karavīriem un zemessargiem. Ar nosacījumu, ka grozījumi Valsts un pašvaldību institūciju amatpersonu un darbinieku atlīdzības likumā īstenojami institūcijām piešķirto resursu ietvaros un tas nav pamats papildu finansējuma pieprasīšanai konkrēto pasākumu īstenošanai.</p>
2.	Pašreizējā situācija un problēmas, kuru risināšanai tiesību akta projekts izstrādāts, tiesiskā regulējuma mērķis un būtība	<p>Latvijas Republikas Zemessardzes likuma 3.panta 9.punkta redakcija paredz, ka Zemessardze sniedz atbalstu Informācijas tehnoloģiju drošības incidentu novēršanas institūcijai (turpmāk – Drošības incidentu novēršanas institūcija) divos gadījumos, proti, informācijas tehnoloģiju drošības incidentu (turpmāk – drošības incidents) novēršanā un radušos sekas pārvarēšanā. Šī brīža spēkā esošais regulējums neparedz Zemessardzei tiesības sniegt atbalstu Drošības incidentu novēršanas institūcijām to ikdienas darbā, lai preventīvi novērstu iespējamus drošības incidentus. Lai paplašinātu Zemessardzes kompetences</p>

	<p>informācijas tehnoloģiju drošības jomā, tas ir, papildinātu jau esošās divas, nepieciešams paredzēt Zemessardzei tiesības sniegt šāda veida palīdzību. Ar jaunā regulējuma ieviešanu Zemessardzes kompetences informācijas tehnoloģiju drošības jomā tiktu paredzētas visos līmeņos, gan sadarbojoties ikdienas darbību ietvaros (preventīvie pasākumi), gan drošības incidentu novēršanā un radušos seku pārvarēšanā. Attīstot Zemessardzes un Drošības incidentu novēršanas institūciju savstarpējo sadarbību preventīvo pasākumu izpildē, tiktu uzlabota arī darbību koordinācija drošības incidentu novēršanas un seku pārvarēšanas gadījumos. Jaunais regulējums paredzētu, ka kārtību, kādā Zemessardze sniedz atbalstu Drošības incidentu novēršanas institūcijai, nosaka aizsardzības ministrs.</p> <p>Aizsardzības ministrija jau ilgstoši un mērķtiecīgi strādā pie Nacionālo bruņoto spēku (turpmāk – NBS), tajā skaitā - Zemessardzes attīstības, kur Zemessardzes loma arvien tiek palielināta, attiecīgi reflektējot uz zemessargu un rezerves karavīru sagatavotības līmeņa uzlabošanu un paaugstināšanu. Šis process tiek nodrošināts uzlabojot un aktīvāk iesaistot zemessargus un rezerves karavīrus militārajās mācībās. Lai paaugstinātu NBS kaujas spējas un nodrošinātu plānveida militāro apmācību norisi, nepieciešams uzsākt visaptverošu un ilgtspējīgu darba devēju un darba ņēmēju interešu sabalansēšanu, sākotnēji definējot un strukturizējot zemessargu un rezerves karavīru militāro mācību statusu un lomā darba devēja un darbinieka savstarpējās tiesiskajās attiecībās, nosakot šī brīža ekonomiskajai situācijai pusēm pieņemamu un akceptējamu risinājumu. Izveidojot tiesisku platformu nākotnē iespējamai darba devēju, pie kuriem strādā zemessargi un rezerves karavīri, motivēšanai,</p>
--	---

	<p>izmantojot gan finanšu, gan cita veida instrumentus. Tas pats ir attiecināms uz zemessargu un rezerves karavīru motivēšanu aktīvāk piedalīties militārajās mācībās.</p> <p>Ar 2014.gada 23.oktobra likumu “Grozījumi Darba likumā”, kas stājās spēkā 2015.gada 1.janvārī tika precizēts to personu loks, kurām darba devējs obligāti piešķir atvaļinājumu bez darba samaksas saglabāšanas. Šis regulējums (Darba likuma 153.panta pirmās sekunda un otrās daļas noteikumi) tika attiecināts arī uz zemessargiem, kuri pilda dienestu Latvijas Republikas Zemessardzē, paredzot, ka darba devējs piešķir atvaļinājumu bez darba samaksas saglabāšanas, ja par viņu iesaisti Zemessardzes uzdevumu izpildē vai apmācībā tiek informēts normatīvajos aktos noteiktā kārtībā. Atvaļinājumu bez darba samaksas saglabāšanas darba devējs piešķir uz laiku, kāds bija norādīts Zemessardzes vienības komandiera, kura pakļautībā atradās konkrētais zemessargs, izdotajā izziņā norādītā perioda ietvaros. Tāpat ar šī regulējuma ieviešanu darba devējam bija saistošs pienākums uz atvaļinājuma laiku saglabāt darbinieka iepriekšējo darbu, bet ja tas nav iespējams, nodrošināt līdzvērtīgu darbu ar darbiniekam ne mazāk labvēlīgiem apstākļiem. Šāds regulējums ir spēkā arī šobrīd.</p> <p>Atsaucoties uz Latvijas Republikas Zemessardzes likuma 6.panta regulējumu, ir secināms, ka dienests Zemessardzē ietver gan Zemessardzes uzdevumu pildīšanu, gan zemessarga apmācību. Zemessargu šajos procesos var iesaistīt līdz 30 dienām gadā (izņēmuma gadījumā – līdz 90 dienām) no pamatdarba vai mācībām brīvajā laikā, kā arī atsevišķos gadījumos, kas noteikti likumā – zemessargu atbrīvojot no pamatdarba vai mācībām. Zemessargu iesaiste zemessarga apmācībā notiek gan darba dienās, gan brīvdienās, nosakot, ka zemessargu apmācība</p>
--	--

	<p>darba dienās var tikt veikta līdz piecām darba dienām gadā, kas ir saistošas darba devējiem, jo šajā gadījumā saskaņā ar Darba likuma 153.panta pirmās sekunda daļas noteikumiem un Latvijas Republikas Zemessardzes likuma 6.panta ceturtajā daļā noteikto, darbiniekam ir piešķirams atvaļinājums bez darba samaksas saglabāšanas. Saskaņā ar šī brīža Latvijas Republikas Zemessardzes likuma 6.panta ceturtais daļas 1.punkta redakciju darba devējam ir pienākums atbrīvot darbinieku no darba pienākumu pildīšanas, neizmaksājot viņam darba samaksu, nedefinējot formu, kādā tas ir realizējams.</p> <p>Esošais regulējums paredz, ka zemessargs, iesaistoties zemessarga apmācībā līdz piecām darba dienām gadā cieš finansiālus zaudējumus, jo nesaņem atalgojumu, tādēļ nereti ir gadījumi, kad zemessargi, lai novērstu šos zaudējumus, izmanto ikgadējo apmaksāto atvaļinājumu, apzināti samazinot savai atpūtai paredzēto laiku. Turklāt, neoficiālās sarunās ar darba devējiem ir izskanējis viedoklis, ka atsevišķos gadījumos darba devēji būtu gatavi savu iespēju robežās izmaksāt šo atlīdzību saviem darbiniekiem.</p> <p>Ar Ministru kabineta 2017.gada 19.decembra protokollēmumu pieņemtajā informatīvajā ziņojumā Aizsardzības ministrija norāda, ka Militārā dienesta likumā noteiktais dienu skaits rezerves karavīru militārai apmācībai un Latvijas Republikas Zemessardzes likumā noteiktais dienu skaits zemessargu apmācībai ir pietiekams, lai nodrošinātu kvalitatīvu apmācību, tādēļ neviens no likumprojektiem, kas tiek izstrādāts atsaucoties uz Ministru kabineta 2017.gada 19.decembra protokollēmuma 2.punktu, neparedz palielināt apmācībai paredzēto darba dienu skaitu, bet mainīt tā attaisnojāmības pamatu.</p> <p>Darba likumā konceptuāli ir vērojams darba kavējumu attaisnojāmības sadalījums</p>
--	---

	<p>atbilstoši interešu aizsardzības subjektam, proti, var izšķirt tos gadījumus, kad likums aizsargā darbiniekus kā subjektus dažādos sociāli apdrošinātos vai atsevišķi likumā atzītos gadījumos, kas saistāmi ar darbinieka vai tā ģimenes locekļu noteiktu statusu. Piemēram, darbinieks attaisnoti var neveikt savus darba pienākumus pārejošas darbnespējas laikā, grūtniecības un dzemdību atvaļinājuma laikā, kā arī aprūpējot citas personas bērnu audžuģimenes vai aizbildņa statusā, diplomdarba izstrādāšanas un valsts pārbaudījumu kārtošanas laikā un citos gadījumos. Šie gadījumi ir konkrēti uzskaitīti likumā un tiem ir piemēroti dažādi noteikumi kā tiek noformēti šie darba pienākumu neveikšanas periodi, tajā skaitā, atlīdzības izmaksāšanas jautājumi. Visi iepriekšminētie gadījumi ir saistīti ar darbinieka kā privātpersonas tiesību aizsardzību, savukārt, Darba likuma 74.pantā uzskaitītie darba pienākumu neveikšanas attaisnojošie gadījumi gandrīz visi ir vērsti uz visas sabiedrības vai atsevišķu to grupu interešu aizsardzību, piemēram, piedalīšanās nepārvaramas varas, nejauša notikuma vai citu ārkārtējo apstākļu izraisītu seku novēršanā, kuras apdraud vai var apdraudēt sabiedrisko drošību vai kārtību, ierašanās izziņas iestādē, prokuratūrā vai tiesā, atbilstoši izsaukumam uz to, kā arī piedalīšanās asinsdonoru kustībā, nododot asinis vai asins komponentus. Uzskaitītie gadījumi ir vērsti uz visas sabiedrības interešu aizsardzību, kas tiek īstenoti caur valstij piekrītošu funkciju realizēšanu, sabiedriskās drošības un kārtības nodrošināšanu, privātpersonu tiesību uz veselību un tiesību uz taisnīgu tiesu nodrošināšanu. Pēc mērķa arī zemessarga vai rezerves karavīra piedalīšanās apmācībā ir pielīdzināma uzskaitītajiem gadījumiem, tādēļ tiesiski pareizi būtu to atrunāt tiesību normā Darba likumā 74.pantā.</p>
--	---

		<p>Ar Likumprojektu paredzēts precizēt un papildināt Latvijas Republikas Zemessardzes likuma 6.pantā ietverto regulējumu, nosakot, ka darba devējs pēc savas izvēles var izmaksāt darbiniekam atlīdzību (darba samaksu vai vidējo izpeļņu), kurš iepriekš par to paziņojot, neveic darbu sakarā ar zemessarga apmācību.</p> <p>Likumprojekta mērķis ir Latvijas Republikas Zemessardzes likumā skaidri noteikt, ka darba devējs darbinieku, kurš darba dienās tiek iesaistīts zemessargu apmācībā, atbrīvo no darba pienākumu veikšanas attaisnojoša iemesla dēļ, kas ir noteikts Darba likuma 74.pantā, jo šis gadījums ir raksturojams kā darbinieka darbības visas sabiedrības interesēs, proti, šajā gadījumā valsts aizsardzības interesēs. Tāpat šie grozījumi paredz iespēju darba devējam savu finansiālo iespēju un brīvas izvēles, kā arī iekšējās pārlicēbas ietvaros darbiniekam, kurš neveic darbu sakarā ar zemessarga apmācību, izmaksāt atlīdzību.</p>
	Projekta izstrādē iesaistītās institūcijas un publiskas personas kapitālsabiedrības	Aizsardzības ministrija, NBS, Militārās izlūkošanas un drošības dienests (turpmāk – MIDD), informācijas tehnoloģiju un drošības incidentu novēršanas institūcija (turpmāk – CERT.LV), Latvijas Darba devēju konfederācija, Valsts kontrole, Ekonomikas ministrija un Finanšu ministrija.
4.	Cita informācija	Nav

II. Tiesību akta projekta ietekme uz sabiedrību, tautsaimniecības attīstību un administratīvo slogu		
1.	Sabiedrības mērķgrupas, kuras tiesiskais regulējums ietekmē vai varētu ietekmēt	Likumprojekta 1.pants - Zemessardzes Kiberaizsardzības vienības zemessargi. Likumprojekts gan tiešā, gan netiešā veidā varētu skart to darba devēju intereses, pienākumus un finanses, kuri nodarbina zemessargus, kā arī pašus zemessargus.
2.	Tiesiskā regulējuma ietekme uz	Likumprojekta ietekmi uz tautsaimniecību un administratīvo slogu šobrīd nav iespējams noteikt, jo nav zināms cik darba devēji izmantos

	tautsaimniecību un administratīvo slogu	iespēju atlīdzināt darbiniekiem zemessarga apmācībā pavadīto laiku.
3.	Administratīvo izmaksu monetārs novērtējums	Likumprojekts šo jomu neskar
4.	Atbilstības izmaksu monetārs novērtējums	Likumprojekts šo jomu neskar
5.	Cita informācija	Nav

III. Tiesību akta projekta ietekme uz valsts budžetu un pašvaldību budžetiem

Likumprojekts šo jomu neskar

IV. Tiesību akta projekta ietekme uz spēkā esošo tiesību normu sistēmu

1.	Saistītie tiesību aktu projekti	<p>Attiecībā uz Likumprojekta 1.panta regulējumu jau ir veikts grozījums Informācijas tehnoloģiju drošības likumā (2017.gada 15.jūnija likums, kas spēkā stājās 2017.gada 19.jūlijā, paredzot tiesības Drošības incidentu novēršanas institūcijai nodot Zemessardzei personu datus, lai tā varētu pilnvērtīgi iesaistīties drošības incidentu risināšanā.</p> <p>Likumprojekts ir izstrādāts un tiek virzīts apstiprināšanai kopā ar šādiem tiesību aktu projektiem:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Grozījumi Darba likumā; 2) Grozījums Militārā dienesta likumā; 3) Grozījumi Ministru kabineta 2007.gada 20.novembra noteikumos Nr.779 "Kārtība, kādā rezerves karavīrus un rezervistus reģistrē un uzskaita, rezerves karavīrus iesauc aktīvajā dienestā, kā arī pieprasa un izsniedz informāciju par rezerves karavīriem un rezervistiem"; 4) Grozījumi Ministru kabineta 2010.gada 14.septembra noteikumos Nr.863 "Kārtība, kādā zemessargu iesaista Zemessardzes uzdevumu izpildē un apmācībā".
----	---------------------------------	---

2.	Atbildīgā institūcija	Aizsardzības ministrija.
3.	Cita informācija	Nav.

V. Tiesību akta projekta atbilstība Latvijas Republikas starptautiskajām saistībām

Likumprojekts šo jomu neskar

VI. Sabiedrības līdzdalība un komunikācijas aktivitātes

1.	Plānotās sabiedrības līdzdalības un komunikācijas aktivitātes saistībā ar projektu	Par Likumprojektu tiks informēta sabiedrība, informāciju publicējot Aizsardzības ministrijas tīmekļa vietnē. Pēc Likumprojekta izsludināšanas Valsts sekretāru sanāksmē tas būs pieejams Ministru kabineta tīmekļa vietnē.
2.	Sabiedrības līdzdalība projekta izstrādē	Likumprojekts 2018.gada 31.janvārī tika publicēts Aizsardzības ministrijas tīmekļvietnē, adrese: www.mod.gov.lv , sadaļā “Sabiedrības līdzdalība”, lūdzot sniegt priekšlikumus par likumprojektu līdz 2018.gada 14.februārim. Atsaucoties uz Valsts pārvaldes iekārtas likuma 10.panta septītās daļas regulējumu, Likumprojekts 2018.gada 31.janvārī tika publicēts Ministru kabineta tīmekļvietnē, adrese: www.mk.gov.lv , lūdzot sniegt priekšlikumus par likumprojektu līdz 2018.gada 14.februārim.
3.	Sabiedrības līdzdalības rezultāti	Ja būs nepieciešams šī sadaļa tiks papildināta pēc sabiedrības līdzdalības procesa termiņa beigām.
4.	Cita informācija	Nav

VII. Tiesību akta projekta izpildes nodrošināšana un tās ietekme uz institūcijām

1.	Projekta izpildē iesaistītās institūcijas	Aizsardzības ministrija, NBS, Latvijas Republikas Zemessardze, MIDD, CERT.LV.
----	---	---

2.	Projekta izpildes ietekme uz pārvaldes funkcijām un institucionālo struktūru. Jaunu institūciju izveide, esošu institūciju likvidācija vai reorganizācija, to ietekme uz institūcijas cilvēkresursiem	Likumprojekta izpildes rezultātā netiks izveidotas jaunas institūcijas un netiks likvidētas vai reorganizētas esošās institūcijas.
3.	Cita informācija	Nav

Aizsardzības ministrs

Raimonds Bergmanis

I.Gulbe, 67335127
ieva.gulbe@mod.gov.lv